

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 8. Vtrùm eòusque sit euidens, Deum esse, vt à nemine
inuincibiliter ignorari queat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

bile reuerà, & simpliciter. Vnde nec de ente tali perfectione carente possumus scire, an titulo carentiæ eius sit reuerà, & simpliciter imperfectum: etsi sciamus tale esse ex conceptu suo obiectiuo. Ex quo patet, per formam dicti argumenti tantum probari, conceptum entis à se perfectionem esse possibilem, & consequenter existentem ex suo conceptu obiectiuo, ex eo quòd ens ab alio defectu talis perfectionis ex suo etiam obiectiuo conceptu est imperfectio. Verumtamen, sicut de conceptu entis à se ex terminis nihilominus scire non possumus, an sit reuerà, & simpliciter talis, qualis nobis apparet, vt constat ex dictis. Ita nec de ente ab alio possumus scire, an ex defectu essendi à se reuerà, & simpliciter imperfectum sit, vt apparet: casu enim, quòd verè esset impossibile ens à se, vt Athei effutiunt, ex defectu essendi à se nullum ens esset verè imperfectum: quia nihil potest esse imperfectum ex defectu essendi chymæram; vt bene in argumento supponitur, dato, vt dedimus pro præfenti, quòd sit imperfectio pura absque ulla perfectione quæuis chymæra. Ex quibus omnibus satis apparet, quàm longe à veris demonstrationibus de existentia Dei absint Recentiorum argumenta proposita. Videatur insuper ad rem quòd dicimus infra disput. 15. quæst. 9.

160

Sequitur modò, vt aliud eorumdem Recentiorum argumentum examinemus, per quòd, supposita existentia alicuius entis necessarij, quam ipsi per se notam existimant, demonstrare sibi videntur, tale ens esse vnicum, & improductum, & causam primam cætera cuncta entia causantem. Quanquam enim non sit euidenter aliquod ens necessarium dari, quo pacto censent Recentiores, vt ostendimus quæst. 5. proposit. 4. quia tamen ratio sexta supra n. 143. proposita planè demonstrat, non omnia contingentia esse posse; sed aliquid necessarium quoad existentiam saltem pro tempore, quo existit, esse debere: vile erit examinare, an bene probetur, tale necessarium esse vnicum, & causam primam aliorum entium, atque adeò Deum. Ergo, vt id probent Recentiores, primùm assumunt, ac supponunt, *Omne ens imperfectum esse contingens*. Quòd probant primò: quia omne imperfectum habet meritum displicendi, quale non habet necessarium: quia stultè displiceret eius existentia. Secundò: quia, quòd vniuersitas rerum sit pura ab imperfectione, bonum est, atque adeò possibile: est quippe omne bonum possibile; cum conuenienter existat: & nulla chymæra bonum est. Si autem aliquid imperfectum necessarium esset, vniuersitatem rerum puram esse ab imperfectione, non esset possibile, vt constat. Tertio: quia, cum de conceptu entis, in quo fundatur bonitas, sit posse existere, ens necessarium nequit non esse summè ens, vrpote summè potens existere, & consequenter summè bonum; atque adeò non imperfectum. Quarto: quia iuxta Arist. perfectius quid est, esse aliquid in actu, quàm in potentia tantum, Vnde ens necessarium nequit non esse summè perfectum; cum sit summè remotum ab hoc, quòd est, esse in potentia tantum. Ex hoc statuto principio inferunt, ens necessarium esse vnicum: quia, si essent plura, aut essent inæqualia in perfectione, aut saltem aggregatum omnium excederet singula; quæ subinde imperfecta essent: cum sit imperfectio excedi ab alio: atque adeò iuxta principium statutum non essent necessaria, sed contingentia contra suppositio-

nem. Posito autem, quòd ens necessarium sit vnicum, rursus inferunt, esse causam primam, aliorum entium: quia ea, vtpote contingentia, non possunt non contineri in eius virtute; ab illoque vno subinde effectiuè procedere. Quòd autem per intellectum, & voluntatem procedant, tandem inferunt Recentiores: quia sunt cognoscibilia, & amabilia.

Sed verò ratiocinatio hæc longè à demonstratione videtur abesse. Nam principium, in quo tota nititur, non satis ostenditur. Probatio enim eius prima firma non est: cum sit probabile, imperfectionem merè negatiuam, qualis est, de quâ agitur, displicentiæ positiuæ obiectum, idoneum non esse; nedum habere meritum displicendi. Reliquæ autem tres probationes fallaciæ laborant haud dubie familiarissimâ Recentioribus confusionis, seu confundendi possibilitatem, necessitatem, perfectionem, imperfectionemque quæ tales sint præcisè ex suo conceptu obiectiuo, cum ijs, quæ reuerà, & simpliciter tales sint; vt cuique eas consideranti iuxta doctrinam nuper traditam, & sæpe aliàs repetitam facillè notum fiet. Subducto autem dicto principio, tota dicursus facti structura ruit.

Ex quibus omnibus apparet, independenter ab experimentalis notitiæ creaturarum Dei existentiam demonstrari non posse, vt præfati Recentiores conati sunt contra communem cæterorum Theologorum consensum vanimè asserentium, vt vidimus quæst. 6. Deum à nobis pro statu præfenti aliter, quàm à posteriori ex creaturis, naturaliter demonstrari non posse. Mitto autem alias rationes, quas alij ad idem assumptum aliter solent efformare: quia vel recidunt in præcedentes; vel non esse demonstratiuas, conspicuum est.

QVÆSTIO VIII.

Vtrum eò usque sit euidentis, Deum esse, vt à nemine inuincibiliter ignorari queat.

Ignorantia inuincibilis alicuius veritatis dicitur illa, quæ humanâ diligentia superari nequit, seu vinci. Est duplex. Alia inuincibilis physicè, quam homo nullâ omnino diligentia sibi possibili superare valet. Alia inuincibilis moraliter, quam homo vincere non potest per adhibitam diligentiam debitam ad illam vincendam iuxta materiæ qualitatem; tametsi possit per maiorem non debitam. Ignorantia verò moraliter vincibilis rursus est duplex. Alia inculpabilis: quia non aduertit homo obligationem, quam habet querendi veritatem. Alia culpabilis: quia aduertit, & adhuc non querit. De omnibus his potest esse dubium discutiendum in præfenti quaestione.

Circa quam Gran. 1. par. contr. 1. tract. 1. disp. 1. sec. 3. absolute censet, non posse in hominibus reperiri ignorantiam inuincibilem de existentia Dei; licet ad finem sectionis addat, in vno, vel altero valde rudi, & in syluis enutrito, & per aliquod tempus posse. Refert autem pro suâ sententiâ Victoriæ, eamque colligit ex Altifodorenfi, Abulensi, & Lyrano. Pro qua etiam stat Franc. Amic. 1. p. disp. 2. n. 18. & Recupit lib. 1. quæst. 7. Moliæ verò 1. p. quæst. 2. artic. 1. §. Ex dictis.

161

162

163

164

dis. Zumei ibid. concl. 3. Trigos. artic. 2. dub. 1. ad 4. Medina 1. 2. quest. 89. artic. 6. & Arriaga 1. p. disp. 2. sec. 3. absolute pronunciant, ignorantiam inuincibilem existentia Dei in aliquibus hominibus esse posse. Quibus consentit Quirós disp. 13. sect. 7. Est autem sermo de hominibus non profusis stolidis, & amentibus, aut nondum adeptis vsum rationis; sed qui iam sunt rationis compotes, prout satis est ad peccandum, etiam mortaliter. Infantes enim, & amentes, dubium non est, quin possint ignorare Deum inuincibiliter omnino.

Propositio I.

In aliquibus hominibus valde rudibus, & sine vlla aliorum doctrina in syluis, aut etiam in contubernio similibus enutritis, credibile mihi est, dari posse ignorantiam omnimodis inuincibilem Dei.

Primò: quia huiusce generis homines vix de alio cogitant ab ijs, quæ per sensus intrant, & in quæ eos appetitus animalis impellit; adeoque toti sunt in huiusmodi, vt mirum non fuerit, quod nunquam accidat, illos altiori aliquâ de Deo cogitatione perentari. Secundò: quia, licet nonnulla interdum subrepat, adeò tamen confusa, & languida est, vt nequeat homines promouere ad tam sedulam, & diuturnam considerationem, quam erat necesse, vt eorum ruditas existentiam Dei per discursum assequeretur. Tertio: quia, connexio creaturarum cum Deo, per quam dumtaxat est ille ab hominibus naturaliter cognoscibilis, non adeò est obuia, vt cunctis quantumuis rudibus statim se prodât; requiritur enim ad eam per se, & sine magistro deprehendendam mediocritas quadam ingenij, quam, supponimus, non attingere hos homines, de quibus tractamus. Eiusmodi autem connexione non assequuntur, non est, vnde inducantur illi ad indicandum, esse Deum. Quarto: quia sepe rusticos ad similes in ebus facillioribus, etiam quibus per magistrum illos instruere tentamus, adeò hebetes ad asciscendum experimur, vt inde possimus quere, fore, vt per se ipsos sine magistro natenus tales homines possent conscendere ad assequendum, esse Deum. Quid ni igitur vbi magister deest, nec magis adiuuat ingenium, id profus inuincibiliter aliquibus erit ignotum?

Verum contra nostram propositionem opponit Gran. primò illud ex Iob. 36. *Omnes homines vident eum, & vnusquisque intruetur procul.* Vbi sermonem esse de cognitione Dei naturaliter comparabili, eruditè ex Patribus probat, ibi Pineda, & expressit D. Greg. explicans hunc locum lib. 27. Moral. cap. 3. dicens, *Omnis homo eo ipso, quo rationalis est conditus, debet ex ratione colligere, eum, qui se condidit, Deum esse. Quem vnum iam videre est, dominationem illius ratiocinando conspiciere.* Similem sententiam affert Gran. ex D. Hieronymo. Per quæ, putat, suam sententiam probari. Sed primùm testimonia hæc in ipsum Gran. retorqueri possunt: siquidem vniuersalia sunt, & ipse in vno, vel altero rudi homine, concedit, esse possibilem ignorantiam inuincibilem Dei. Deinde, si quid ea probarent, non solum inuincibilem, sed omnimodis vincibilem, culpabilemque ignorantiam, de existentia Dei circumscriberent contra alia scripturæ loca eam in aliquibus adstruentia.

Sap. 13. Psalm. 13. & 52. & ad Rom. 1. Verba quippe illa *vident eum, & intruetur procul* omnino excludunt ignorantiam de obiecto viso.

Respondeo igitur, dicta verba imprimis vnus esse ex amicis Iob Eliu; cui fides infallibilis non debetur; imo ne ab ipso quidem depropta sunt ex proprio peno, sed recitatiuè prolata ex quadam cantilena vulgari, quæ ita incipiebat, vt satis clarè indicat textus ita habens, *Memento, quod ignores opus eius, de quo cecinerunt viri. Omnes homines vident eum, &c.* Et docet noster Gasp. Sanct. ibidem. Quod notarim, vt perspicue pateat, quam sine angustia locum ex Scripturâ obiectum interpretari possumus. Dicendum ergo est, per illum dumtaxat significari, omnes homines, loquendo moraliter, & vt implurimum, cognoscere Deum. Quod non tollit, esse in aliquibus rudioribus ignorantiam inuincibilem eius. Quo eodem sensu intelligendus est Gregorius, Hieronymus, & alij Patres, si quando vniuersaliter proferunt, aut significant, omnes homines naturaliter posse assequi notitiam Dei; vt sunt Cyprian. tract. de Idololorum vanitate num. 64. & 65. August. tract. 106. in Ioan. circa illud *Pater manifestauit nomen tuum hominibus*, Damasc. lib. 1. fidei cap. 1. Chrysol. homil. 2. in cap. 1. epist. ad Roman. Quos postmodum pro se allegat Gran. Veritati enim huiusmodi propositionum vniuersalium non officit aliquis exceptio; præsertim quando illa penes materiæ qualitatem non in rigore mathematico, sed à communiter contingentibus accipiuntur, vti euenit in præsentibus. Præterquamquod testimonia commemoratorum Patrum speciales alias possent interpretationes subire, quas modò persequi superuacaneum duco. Certè August. expressè dicit loco citato. *Exceptis enim paucis, in quibus natura vnum deprauata est, vniuersum genus humanum Deum Mundi huius fatetur Auctorem.* Quidni etiam diceret; exceptis paucis nimis rudibus, & incultis?

Tam verò locus ille alter Sap. 13. quem pro se etiam adfert Gran. *Vni autem sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei, &c.* maiorem difficultatem non ingerit; estis supponat, eiusmodi homines culpabiliter ignorasse Deum. Tum: quia, non negat, posse alios inculpabiliter ignorare. Tum maxime: quia, vt docet August. tom. 7. in lib. expositionis quarundam propositionum epist. ad Roman. sub initium, & noster Tolet. in cap. 1. eiusdem epist. annot. 42. ibi sermo est de Philosophis, qui tantum potuerunt scire, vt possent estimare sociolum; & tamen huius dominum non facillius inuenerunt. De quibus potissimum etiam loquitur Paulus in dicto cap. 1. ad Roman.

Secundò à ratione arguit Gran. Nullus est homo rationis particeps, quantumuis agrestis, & barbarus, qui non discernat inter bonum, & malum, discursuque deprehendat, quid honestum, quid turpe sit; adeò, vt si primum amplectatur, bonè, & laudabiliter, si secundum, male moraliter, vituperabiliterque operetur. Ergo eadem intelligendi, atque ratiocinandi vi ex creaturis, quæ sensui patent, poterit vnusquisque venire, de factoque, veniet in aliqualem saltem, cogitationem Creatoris; vnde ad eum plenius agnoscendum citra inuincibilem ignorantiam, possit induci. Respondeo, homines, de quibus tractamus, in aliquibus quidem materijs, quæ sensibus sunt propinquiores, discernere bonum à malo;

malo; secus in alijs remotioribus etiam spectantibus ad ius naturale. Cum enim vnusquisque quantumvis rudis, & inculcus iniuriam sibi illatam, cuiusvis ea sit generis, persentiscat, & agrè ferat; gratanterque e contra suscipiat beneficia sibi collata; nequit non statim dignoscere, turpe esse, & rationi dissonum, se alterum iniurijs afficere; consonum autem, & honestum, se ei benefacere, ex illà euentissima, cunctisque promptissima notione, *Quod tibi non vis, alteri ne feceris, sed, quod vis.* Hæc, inquam, cum adeo prope sensum humanum sint, à nemine rationis compote possunt inuincibiliter ignorari. Ex hoc tamen non sequitur, idem dicendum de existentia Dei, quæ longè à sensibus hominum remotior est. Quomodo autem homines ignorantes Deum, atque adeo nescientes, se cum peccatis offendere, peccare nihilominus possint etiam grauitè contra legem naturæ, non est huius loci disquirere; in materiâ de peccatis est discutendum.

170 Sed obijciat in super alius contra propositionem. Nullus est homo, cui Deus non prouideat de auxilio sufficiente ad consequendam salutem, vt vnanimiter docent Theologi in materiâ de prædeterminatione. Sed ad consequendam salutem est necessaria notitia Dei. Ergo nullus est homo, qui non sit instructus sufficienter ex Dei prouidentia ad comparandam notitiam eius, quæ subindè ignoret ipsum inuincibiliter. Distinguo maiorem. Nullus est homo, cui Deus non prouideat de auxilio sufficiente proximè ad consequendam salutem; nego; sufficiente proximè; vel remotè, (quod duntaxat docent Theologi) concedo. Et concessa minore, distinguo pariter priorem partem consequentis; & nego posterio-rem. Itaque, quemadmodum multi sunt impotes proximè defectu prædicantis ad concipiendam fidem diuinam, sine quâ salus obtineri non potest; & nihilominus auxilium sufficiens ad salutem habere dicuntur, quatenus illud habent ad abstinendum à peccatis; à quibus si abstinerent, in promptu adesset Dei prouidentia cætera media necessaria. Sic, qui præ eximia ruditate impotes proximè sunt ad acquirendam per se ipsos sine instructore notitiam Dei, sine quâ nequeunt salui fieri, non propterea censendi sunt destituti auxilio sufficiente ad salutem; quando quidem illud habent ad non peccandum; & consequenter ad se disponendum, vt Deus illis prouideret de reliquis.

171 Postremò opponi possunt Patres, quorum mentionem fecimus supra quæst. 2. quatenus asserunt, notitiam Dei hominibus inditam esse, atque congenitam à naturâ: cum quo non videtur posse componi; quòd aliquis inuincibiliter Deum ignoret. Respondeo per hæc Patrum loquutiones ignorantiam etiam Dei inuincibilem, atque culpabilem videri ecludi; quæ tamen in alijs quibus negari nequit secundum illud Psal. 13. *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus;* & secundum sententiam omnium. Quare dicendum est, Patres per dictas loquutiones tantum velle significare eximiam promptitudinem, quam natura rationalis habet ad comparandam notitiam Dei vel suapte ingenio, si sit mediocre, factio discursu, si ex creaturis, vel beneficio disciplina; si vero si aliud non suffert aut nimia incuria, aut nimia hebetudo intellectu.

Propositio 2. *Credibile etiam mihi est, dari posse aliquos, qui inculpabiliter ignorent Deum; tamen eorum ignorantia neque physice, neque moraliter sit inuincibilis.*

172 Mouet: quia ex vnâ parte bene componitur, quòd aliqua ignorantia non solum physice, sed etiam moraliter sit vincibilis; quia homo non solum per summam, sed per debitam diligentiam potest illam excutere; & quòd nesciat ille, vel non aduertat, se esse obligatum ad talem diligentiam adhibendam; atque ita citra omnem culpam eam omittat, & in ignorantia persistat. Ex aliâ verò parte non videtur esse adeo euidens obligatio, quam habet homo ad inquirendam notitiam Dei, cum primum incidit in principia ad id sufficientia, vt non queat illa à rudi aliquo, vel nimis incurio intellectu, vel ad alia nimium distracto aut nesciri prorsus, aut penitus non aduerti, etiam per longum tempus.

QUESTIO IX.

Qua ratione fide diuinâ possit credi, Deum esse.

173 Quid sit de fide, Deum esse, atque adeo per fidem diuinam credibile, superius quæst. 2. propositione vnica statutum est. Superius modò examinandam; qua ratione articulus iste per fidem diuinam credi possit. Duplex est ratio difficultatis. Prima; quia cum sit euidens, esse Deum, vt constat ex dictis quæst. 6. & 7. non videtur circa id habere locum fides, quæ est *argumentum sperandarum rerum non apparentium* secundum Paul. ad Hebræ. 11. Secunda; quia non videtur posse homo assentiri existentia Dei propter testimonium ipsius Dei dicentis, se existere, atque adeo iam præsuppositi existentis; si enim credo, Deum existere; quia ipse dicit, se existere. Ergo præsuppono ipsum dicere se existere, & consequenter ipsum existere. Quomodo ergo per ipsius dictum id ipsum possum credere? Deinde, quòd dicat Deus, se existere; aut etiam, se esse Deum auctoritatis infallibilis; non magis permouere nos potest, si aliunde notum id non prænotuimus, vt illi assentiamur; quàm si id ipsum de se ipso affirmaret; quilibet homo, aliàs nobis ignotus, vniuersaliter enim fidem non potest facere testimonium cuiuspiam, qui aliunde, quàm per ipsius testimonium, non præhabetur fide dignus. Quid enim prodest ad faciendam fidem, quòd dicat quisque, se fide dignum esse; si alium de diiudicari nequit, vtrum vel in hoc ipso falsum sit? Quòd si dicatur, opus esse ad credendum, Deo de sua existentia, de suâque Deitate; atque auctoritate testanti, quòd Deitas ipsa; auctoritasque prout existens aliunde præcognita supponatur, adhuc persistit difficultas; nequibit enim fides diuinâ tali prænotioni subnixâ omnimodò infallibilis esse; prout debet; quia dicta prænotio aliunde, quàm à testimonio Dei, comparatâ nequâquam potest esse omninò infallibilis; præsertim in ijs, qui metaphysicam de diuinitate euidenciam præ tennitate ingenij non assequuntur; qui plurimi sunt iuxta dicta quæst.

E